

EGYIPTOMI MŰVÉSZET

Óbirodalom	i. e. 2635—2155
I. Átmeneti kor	i. e. 2155—2040
Középbirodalom	i. e. 2040—1785
II. Átmeneti kor	i. e. 1785—1552
Újbirodalom	i. e. 1552—1070

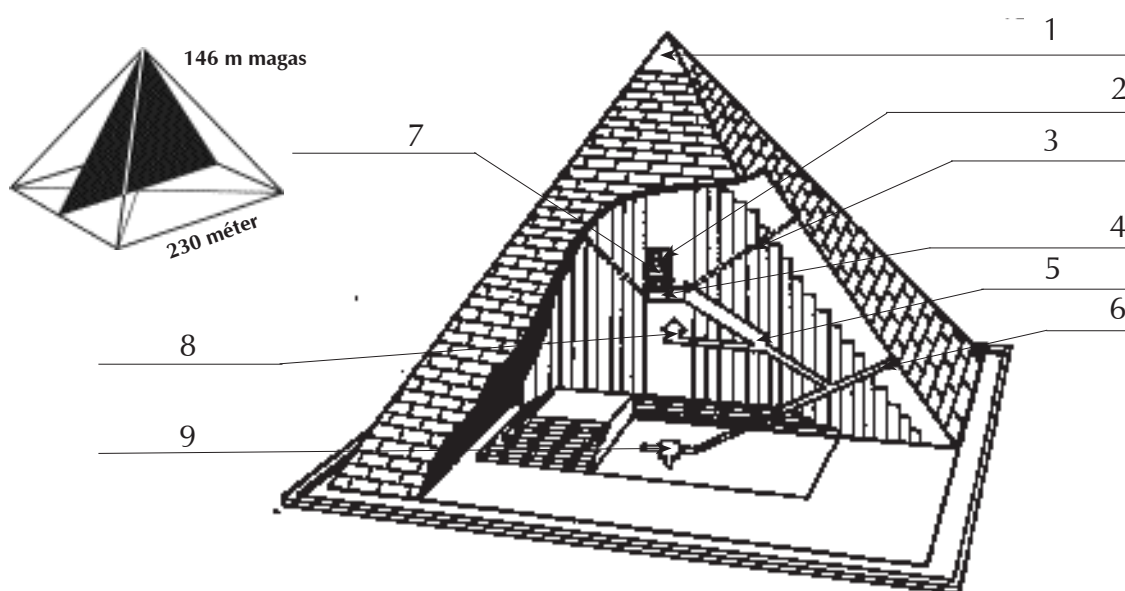

PIRAMISOK

Egyiptom első nagy épületei az óbirodalom időszakában a fáraók sírjai fölött jelentek meg. A legősibb sírépítmények a téglalap alaprajzú **masztabák**, majd később a **lépcsős piramisok**, melyek már négyzet alapra épültek (pl. *Dzsószér fáraó piramisa Szakkarában*). A leghíresebbek a Nílus balpartján a memphiszi területen, Gizában találhatóak: *Kheopsz, Khephrén, és Mükerinosz fáraó piramisai*.

A legnagyobb közülük a **Kheopsz-piramis**, melynek építése több, mint 20 évig tartott. Két és fél millió, egyenként 2,5 tonnát nyomó kőtömbből illesztették össze. **Bejárata** az építmény északi oldalán nyílik. Innen lefelé rézsútos folyosó vezet a gúla alá, a terméskő sziklába vájt **áldozati kamrába**. A felfelé vezető folyosó is kettéágazik: a bejárat magasságában nyílik a **királynő kamrájához** vivő folyosó. A másik ág csiszolt kővel kirakott csarnokká szélesedik. Ezt **nagy galériának** nevezik, melyen továbbhaladva a **fáraó sírkamrájába** lehet bejutni. Innen **szellőzőjáratok** nyílnak a piramis külső felszínére. A sírkamra lapos mennyezete fölött öt, a sírteremnek megfelelő szélességű, de alacsonyabb üreg sorakozik. Ezek feladata a sírkamrára nehezedő kőtömeg terhének ellensúlyozása (**teherelőztő szerkezet**). Az utolsó üreg **álboltozatban** végződik. A piramis teljes külső felületét **csiszolt mészkőlapok** burkolták, a piramis csúcsát, a **piramidiont** pedig gránitlapokkal fedték be.

1. Írj az olvasottak alapján a Kheopsz-piramis rajzához magyarázatot!

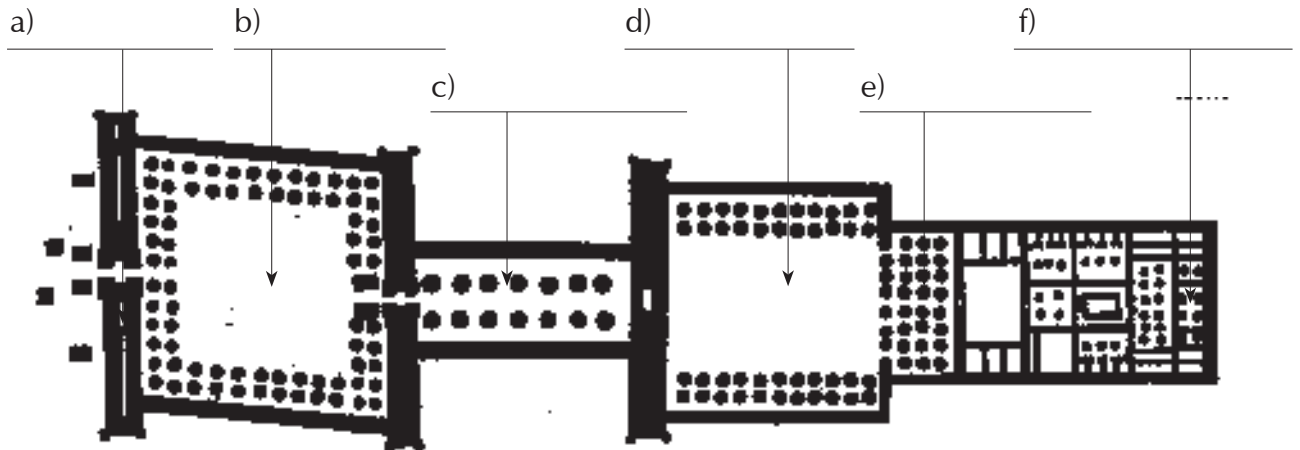
- 1. _____
- 2. _____
- 3. _____
- 4. _____
- 5. _____
- 6. _____
- 7. _____
- 8. _____
- 9. _____

TEPLOSOK

Az Óbirodalom korszakára a monumentális sírípítmények, az Újbirodalom idejére pedig az óriási templomok építése a jellemző. Az egyiptomi templom az istenség palotája.

A templom alaprajzi rendszere: a hatalmas **kapuzat (pülon)** mögött oszlopsorral körülvett nyitott **udvar** következik, amit egy **folyosó** köt össze az **előudvarral**, melyet az **oszlopcsarnok** követ, ahonnan a templom végén lévő **szentélyhez** lehet jutni.

1. Írd az alaprajz mellé a templom részeinek a nevét!

A luxori templom alaprajza.

2. Színezd ki a rajzon, hol jutott a templom belsejébe fény!

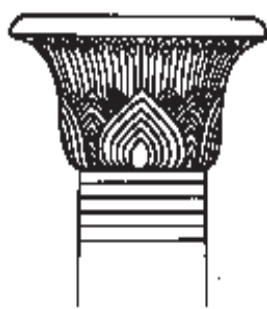

Oszlopcsarnok (hüpostilcsarnok).

Azt az építészeti megoldást, amikor a csarnok középső része kiemelkedik a két oldalszárny közül **bazilikális szerkezetnek** nevezzük.

3. Nevezd meg az egyiptomi templom oszlopfőit a felsoroltak alapján!

Papiruszleveles fejezet, Hathor istennő fejével díszített fejezet, pálmaleveles fejezet, lótnusznyaláb fejezet.

SZOBRÁSZAT

MÜKERINOSZ FÁRAÓ ÉS FELESÉGE.

Bazalt.

Az egyiptomi halotti szertartás előírta az elhunyt, a családtagok és a szolgák képmásának megörökítését. A szobornak az volt a feladata, hogy magába fogadja a halott lelkét. Úgy vélték, ha megörökítik a halott képmását, akkor az továbbra is részt vesz a földi életben.

Ennek köszönhető, hogy ismerjük a fáraók és a környezetükben élők alakját és arcvonásait.

A fáraót és feleségét ábrázoló szobor, a legrégebbi családszobrok egyike.

Mükerinosz hagyományos, az egyiptomi szobrokra jellemző tartásban áll, felesége gyengéden átöleli.

A fáraószobrok állára többnyire szakállt faragtak, ami a bölcsességet jelképezte.

A többi egyiptomi szoborhoz hasonlóan **előlnézetre** komponált.

A testek nem fordulnak el, és egy-egy függőleges tengellyel két szimmetrikus félre oszthatók.

Az ilyen komponálású szobrokat előlnézetű, **frontális** szobroknak nevezzük.

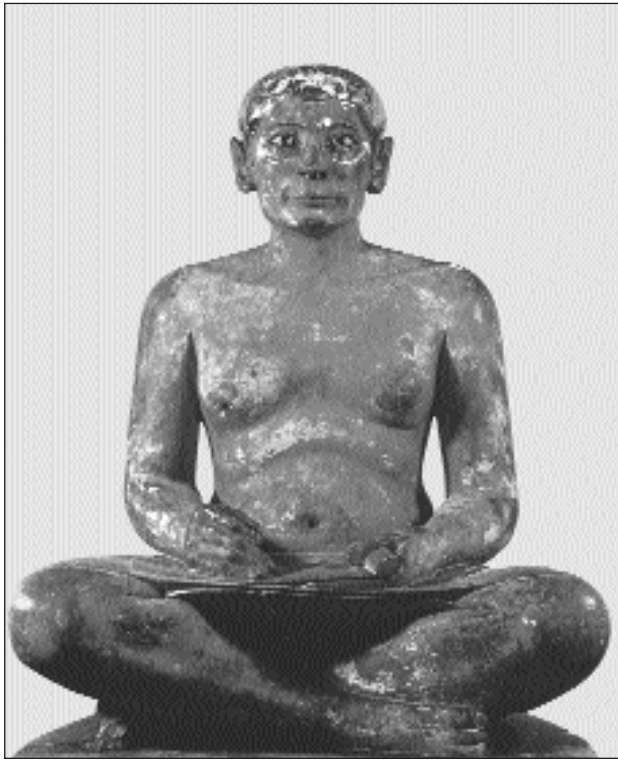
Mükerinosz fáraó piramisának lábánál álló masztaba belsejében olvasható az alábbi felirat, amely érzékletesen mutatja be a fáraó jellemét:

„– Mükerinosz, aki Memphiszben van, hogy felülvizsgálja piramisának építését Ptah két főpapjával, elrendelte, hogy senkit ne dolgoztassanak erőszakkal, hanem csak azok dolgozzanak, akik azt szívesen teszik.”

- 1. Írd le,** hogy milyennek ismerted meg a leírás alapján a fáraót, és milyennek ítéled meg a látott szobor alapján?

- 2. Figyeld meg,** mit fejez ki a testtartás és a tekintet!

- 3. Nevezd meg,** hogy hol épült Mükerinosz fáraó piramisa?

ÍRNOK SZOBRA

Festett mészkő.

A párizsi Louvre-ban található szobor az egyik legismertebb írnokábrázolás.

Valószínűleg az V. dinasztia egyik előkelő tisztviselőjét ábrázolja.

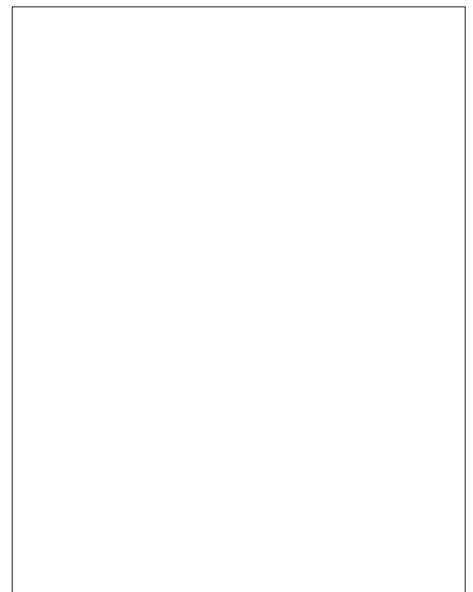
4. Elemezd a szobrot a megadott szempontok alapján!

kompozíció: (készíts róla kompozíciós vázlatot is!)

testtartás:

tekintet:

anyag, szín:

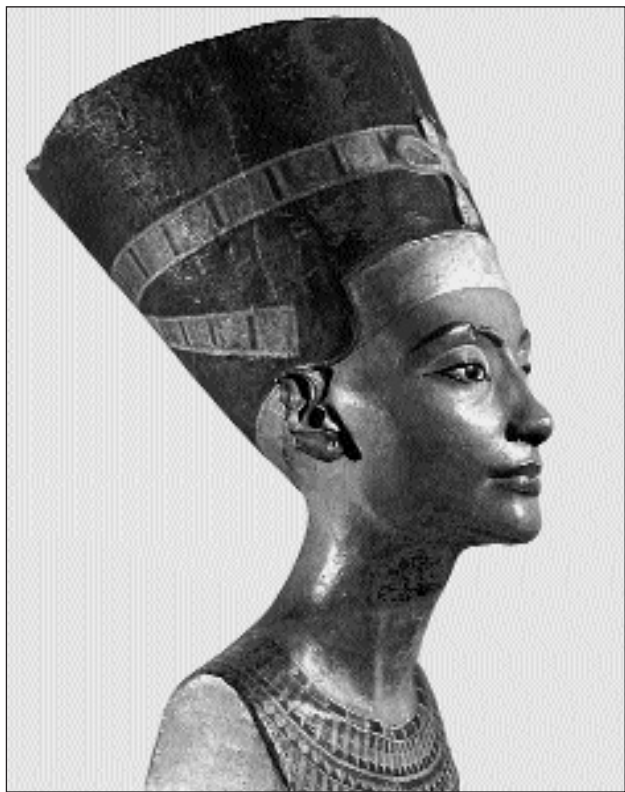

5. Hogy nevezzük az egyiptomiak írásmódját?

6. Keresz műalkotásokon egyiptomi írásrészletet, és rajzolj néhány írásjelet!

EHNATON FÁRAÓ ÉS FELESÉGE NOFERTITI

Nofertiti festett mészkőszobra.

Nevének jelentése: „aki szépségesen érkezett”.

Ehnaton (IV. Amenhotep) mészkő reliefje.

Ehnaton fáraó – aki az i. e. XIV. század első felében uralkodott – megváltoztatta az addigi hivatalos ábrázolási stílust. A portrék nem csak a hasonlóságra, hanem a jellemzésre is törekedtek. Nem csak az arcot, hanem a lelket is ábrázolták.

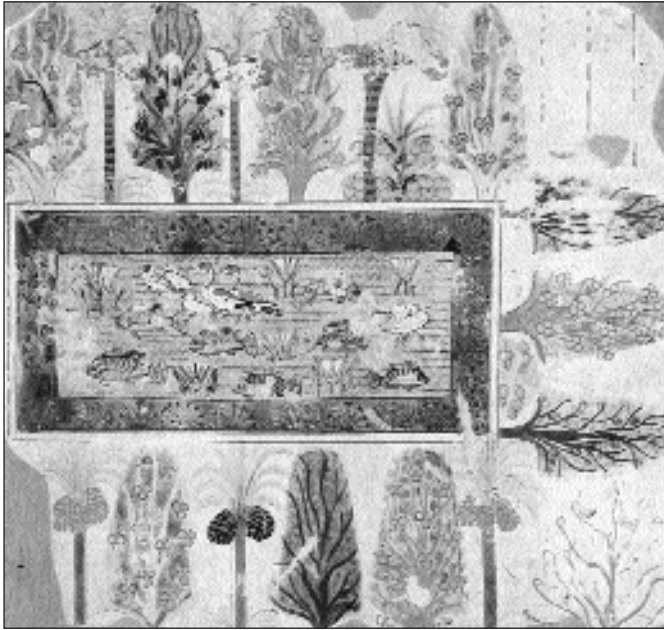
A fáraó és a királyné enyhén nyújtott koponyával és hosszú nyakkal jelennek meg a portrékon. Az eddigi idealizált ábrázolástól eltérően a szobrok már a valóságot mutatják be, és ezzel új szobrászati stílus, a **realizmus** kialakulását jelzik.

Ebben az időben készült portrék közül Nofertitié a legkiemelkedőbb alkotás. Szépségét hangsúlyozza a fején lévő korona.

7. Jellemezd a királyné szobrát a megadott szempontok alapján! (fejtartás, tekintet, mimika, részletek, színek)

8. Miben különbözik Nofertiti portréja Mükherinosz fáraó feleségének arcvonásaitól?

FESTÉSZET

1. Állapítsd meg, a Halastó című festmény alapján hogyan ábrázolta a valóságot az egyiptomi művész?

2. Képzeld el, honnan nézhette a halastavat a festő, és **rajzold meg,** milyennek látta a valóságban a fákkal körülvett tavat!

3. Melyek az eltérések a Te rajzod és az egyiptomi Halastó című festmény között?

Az egyiptomi festő átalakította egy kicsit az emberi testet is, nem úgy festette meg, ahogyan a valóságban látta.

4. **Figyeld meg** jól „A fáraó vadászata” című festményt! Milyen eltéréseket találsz a valóság, és a festményen ábrázolt formák között? Milyen nézetből látható

a fej: _____

a szem: _____

a vállak: _____

a mellkas: _____

a csípő: _____

a lábak: _____

a papiruszcsonak: _____

az állatok: _____

a növények: _____

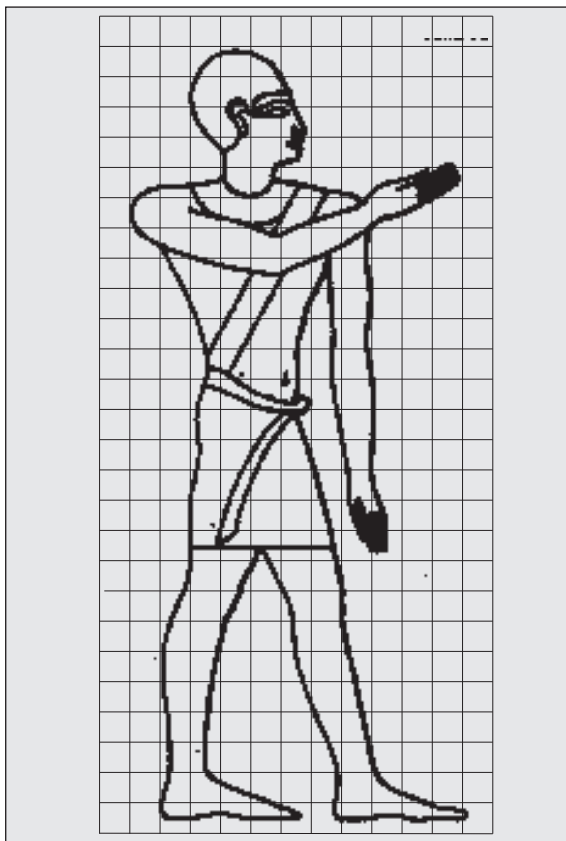

Az egyiptomi festészet jellemzője a „**legnagyobb felületek törvénye**” szerinti ábrázolás, melynek segítségével, a formákról a legtöbb és tökéletes ismeretet tudták adni.

5. **Foglald össze** az eddig látottak alapján, hogy mit jelent ez az ábrázolási törvény az ember-, az állat- és a növényábrázolásnál!

6. Mit fejez ki a festő „A fáraó vadászata” című festményen szereplő alakok különböző méretével?

7. Mi a hasonlóság és különbség az egyiptomi festmények és az őskori barlangfestmények között?

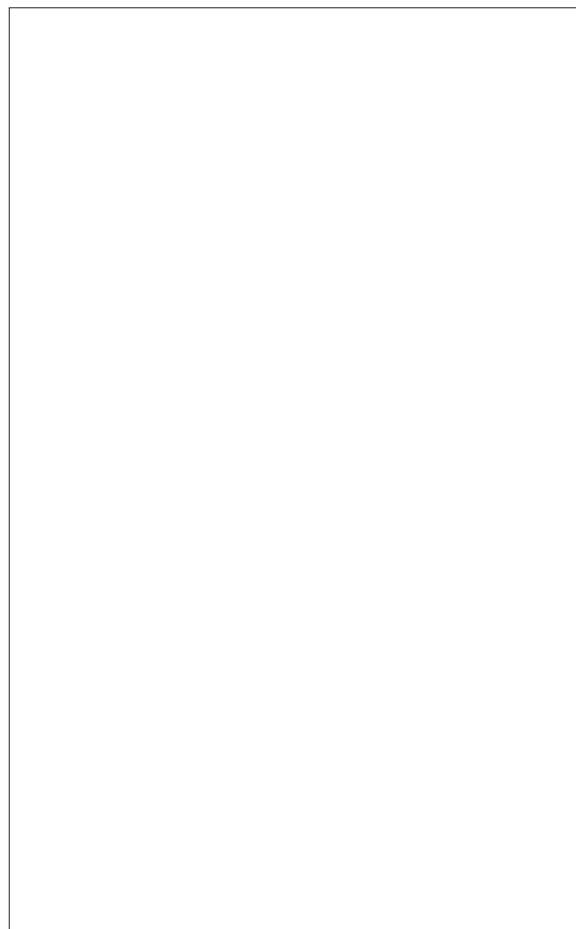
A festmények és domborművek elő-rajzolását megkönnyítették a négyzet-hálós segédvonalak. A kis méretben megtervezett rajzot a négyzethálók segítségével nagyították fel és így nem okozott gondot a hatalmas méretű munkák kidolgozása sem, melyek készítésére állandó igény volt.

A templomok és sírok nagyméretű falait és oszlopait sűrűn borították növényeket és állatokat ábrázoló festmények, melyek szerepe az épület védelmezése volt.

A jelenetek egymás fölötti sávokba kerültek, melyek történetét a sávokat követve pontosan le lehetett olvasni. A feljebb lévők a távoliségot, az alsóbbak a közelséget jelenítették meg.

Falra akasztott táblakép nem létezett.

- 8.** A képen egy egyiptomi nőt látunk kalaszíriszben. **Rajzold meg**, hogyan ábrázolták volna egy korabeli festményen? (Jellemző nézetek törvénye!)

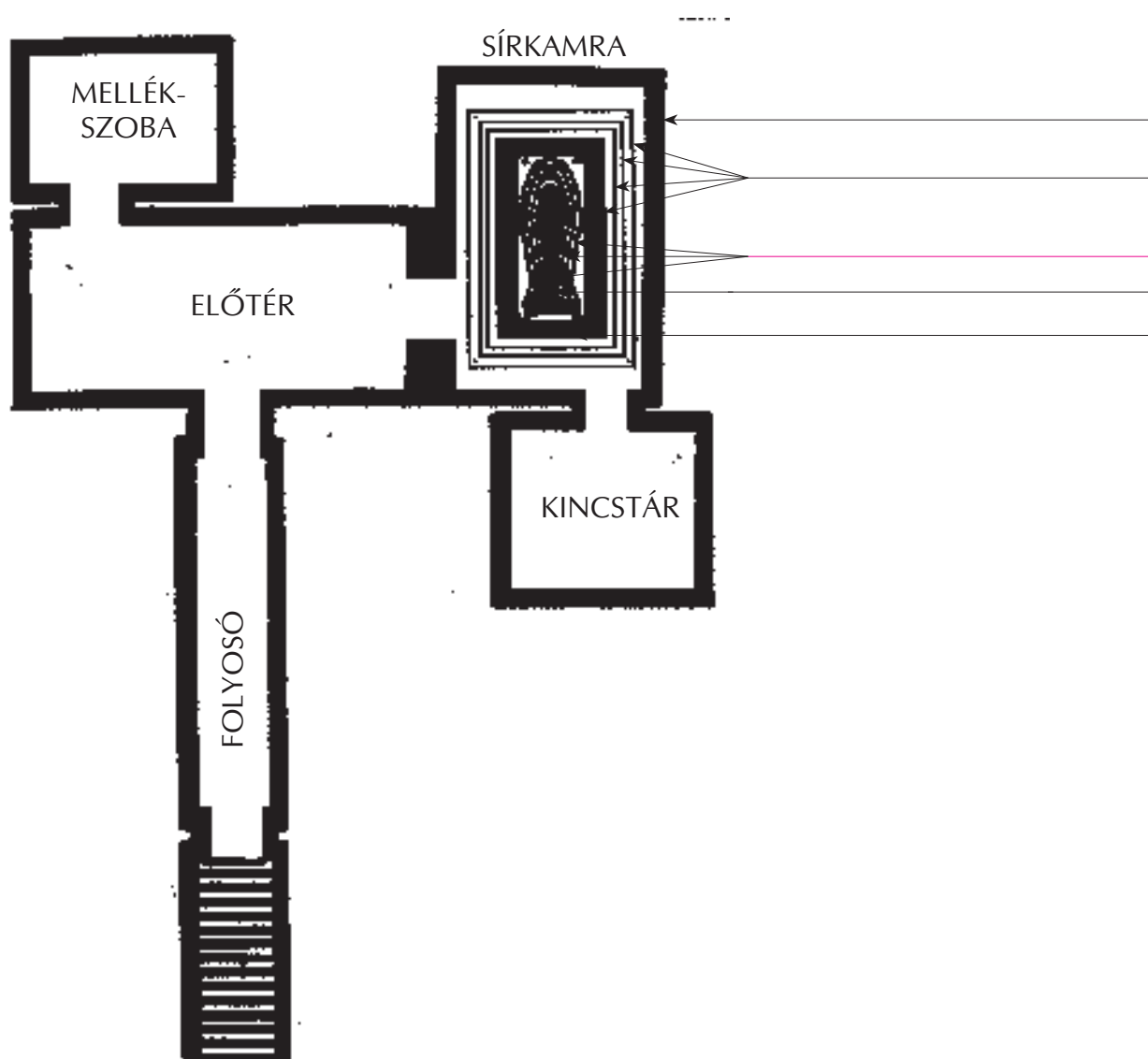

TUTANHAMON FÁRAÓ

1922 novemberében járta be a világot a nagy hír: érintetlen sírt fedeztek fel a régészek a **Királyok Völgyében**. Amikor a régészek áttörték a befalazott sírajtót, csodálatos látvány tárult eléjük. Zsúfolásig volt a helyiség aranyozott szekerekkel, használati és dísz tárgyakkal. Annak ellenére rengeteg értéket halmoztak itt fel, hogy a sírt nagyon hirtelen kellett elkészíteni, hiszen a fáraó alig kilenc éven át uralkodott csak, pedig kilenc éves volt csupán, amikor király lett.

A **múmiát** igen rossz állapotban találták meg, mivel a bőségesen alkalmazott tartósító-szerektől szinte teljesen elszenesedett a test. A nátronnal kezelt testet fűszerekkel, gyantával, fűrészpórral tömték ki, aztán gyantával átítatott vászoncsíkokba csavarták. Az előzőleg kiemelt belső részeket pedig kőedényekbe, **kanópuszokba** helyezték. A múmia fejére színarany maszkot helyeztek, ami a fáraó arcvonásait ábrázolja. A múmiáját összesen négy aranyozott **szentély**, egy **kőszarkofág** és három múmia formájú **koporsó** borította.

1. Töltsd ki az ábrát az olvasott történet alapján!

Tutanhamon sírjának alaprajza.

VÁLASZOLJ A KÉRDÉSEKRE AZ OLVASMÁNY ALAPJÁN!

1. Miért temették el a fáraóval a szolgálait ábrázoló szobrokat, használati- és dísz tárgyakat és ételeket?

2. Mikor és hol fedezték fel Tutanhamon fáraó sírkamráját?

3. Hány évet uralkodott Tutanhamon?

4. Mi a mumifikálás?

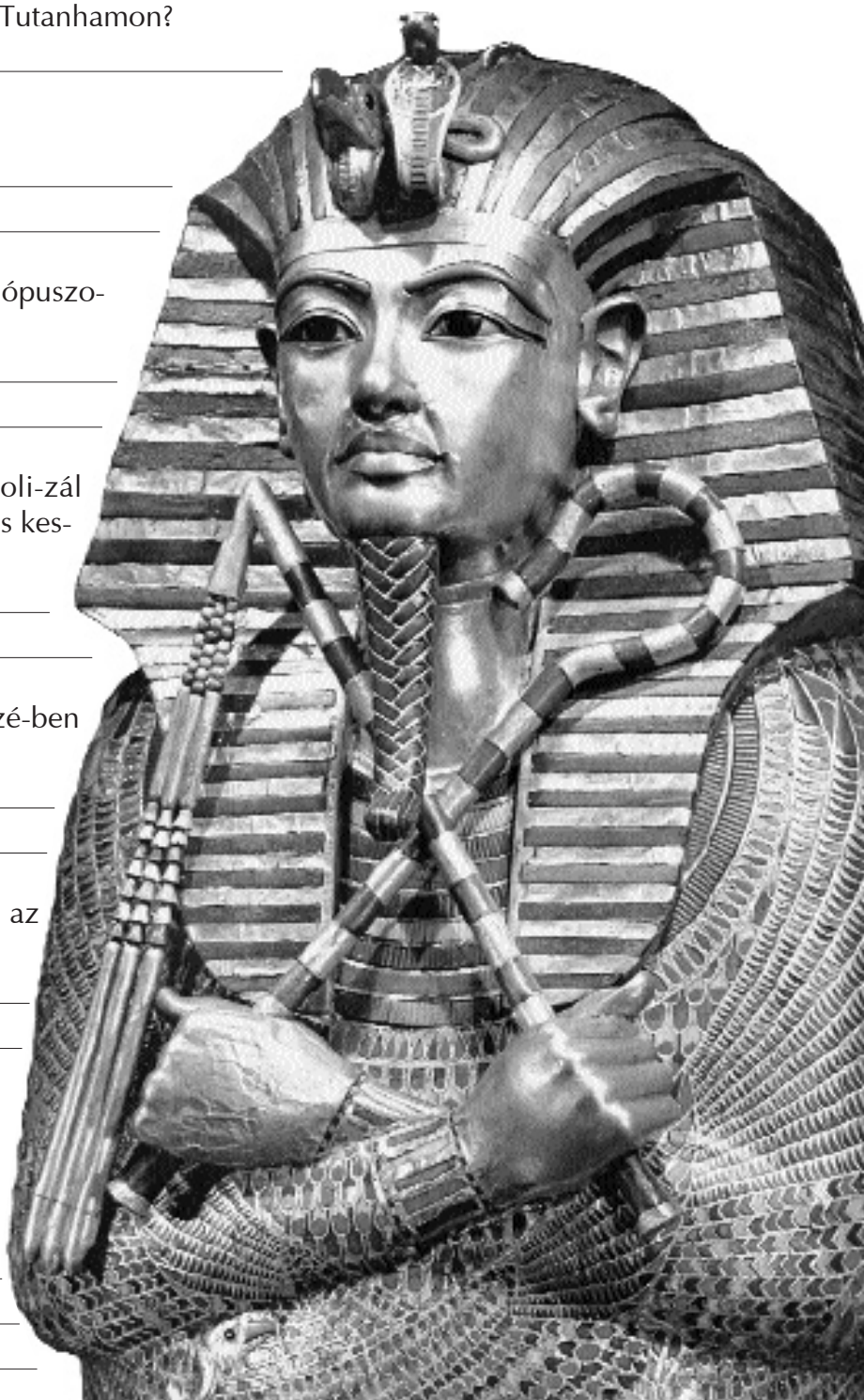
5. Mire használták a kanópuszokat?

6. Nézz utána mit szimbolizál a fáraó fején a kígyó és keselyűfej?

7. Minek a jelképe a kezé-ben tartott jogar és ostor?

8. Minek a jelképe az álszakáll?

9. Milyen egyiptomi szimbólumokat ismersz még?

KIRÁNDULÁS EGYIPTOMBAN

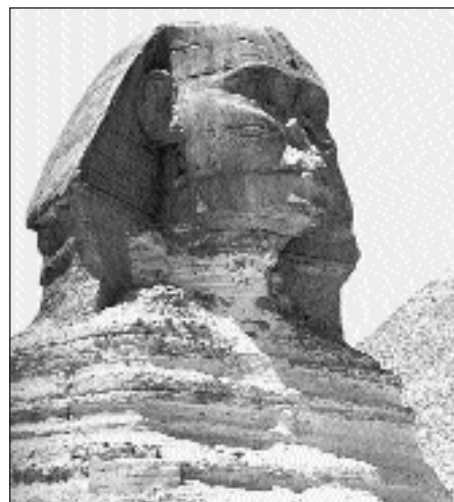
1. Írd a számok mellé, ami a képeken látható!
2. Írd a képek számát a térkép megfelelő helyére!

1. _____

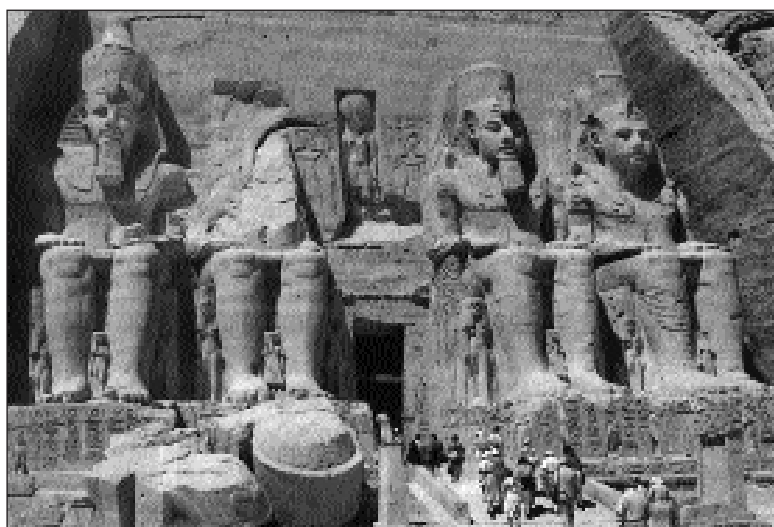
2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____